

ЛЕКЦІЯ 2

Класичні шифри та їх криптоаналіз

План

1. Шифри простої заміни

2. Шифри перестановки

3. Поліграмні шифри

4. Поліалфавітні шифри

5. Частотний криптоаналіз

Умовні позначення

<i>M</i>	повідомлення
<i>P</i>	відкритий текст
<i>C</i>	шифротекст
<i>K</i>	ключ
<i>E</i>	функція шифрування
<i>D</i>	функція дешифрування
<i>n</i>	кількість літер повідомлення
<i>m</i>	загальна кількість літер алфавіту

1. Шифри простої заміни

Шифр Цезаря

Ключ:

число K – від 1 до 25

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25

1. Шифри простої заміни

Шифрування:

літеру тексту замінюємо на літеру алфавіту на K позицій праворуч. Зациклюємо алфавіт, ігноруємо коми та пробіли

$$C_i = E_k(M_i) = (M_i + K) \bmod m$$

Дешифрування:

літеру зашифрованого тексту замінюємо на літеру розташовану в алфавіті на K позицій ліворуч. Зациклюємо алфавіт, ігноруємо коми та пробіли

$$M_i = D_k(C_i) = (C_i - K) \bmod m$$

1. Шифри простої заміни

Приклад 1.1:

Ключ: $K = 3$

Повідомлення: CAESAR

Шифруємо: $C=2+3=5=F$ $A=0+3=3=D$ $E=4+3=7=H$

$S=18+3=21=V$ $A=0+3=3=D$ $R=17+3=20=U$

Шифротекст: FDHVDU

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25

1. Шифри простої заміни

Квадрат Полібія

Ключ: розташування літер в квадраті

	A	B	C	D	E
A	A	B	C	D	E
B	F	G	H	I,J	K
C	L	M	N	O	P
D	Q	R	S	T	U
E	V	W	X	Y	Z

1. Шифри простої заміни

Шифрування:

літера, що зашифровується,
замінюється на її координати
в квадраті

Дешифрування:

пара літер однозначно
визначає літеру в квадраті

1. Шифри простої заміни

Приклад 1.2:

Повідомлення: CRYPTO

Шифруємо: AC DB ED CE DD CD

Шифротекст: ACDBEDCEDDCD

	A	B	C	D	E
A	A	B	C	D	E
B	F	G	H	I,J	K
C	L	M	N	O	P
D	Q	R	S	T	U
E	V	W	X	Y	Z

2. Шифри перестановки

Скитала

В якості носія повідомлення застосовувалася вузька та довга стрічка пергаменту (папірусу).

Ключ: діаметр палиці

2. Шифри перестановки

Шифрування:

стрічка намотувалася на палицю у вигляді спіралі і на неї вздовж палиці наносився текст секретного повідомлення. Після цього стрічка змотувалася і посилалася адресату

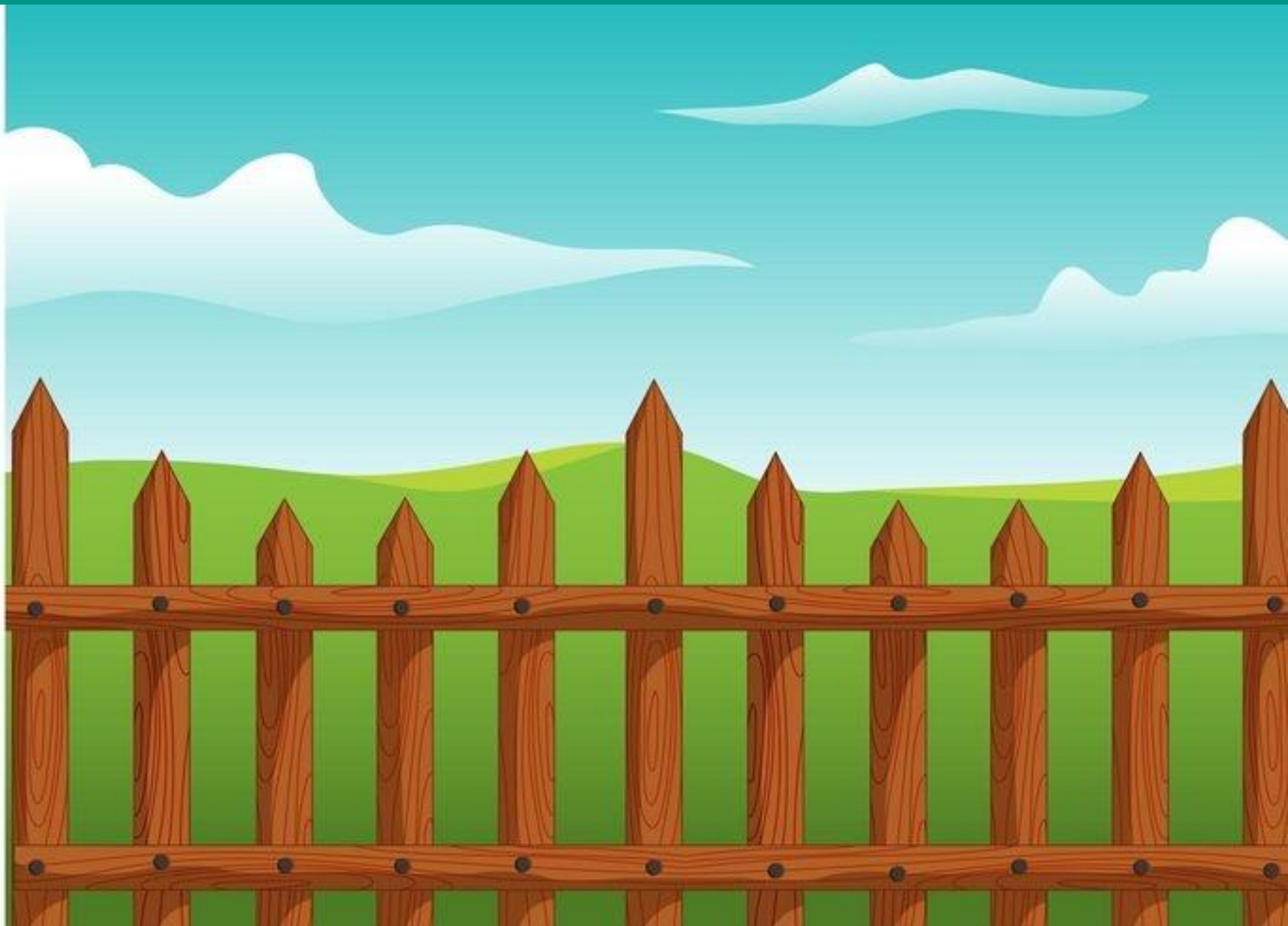
Дешифрування:

використовувалася палиця такого самого діаметру або дешифрувальний пристрій «Антискитала» (винайшов Аристотель – запропонував використовувати конусоподібний «спис»)

2. Шифри перестановки

Шифр частоголу

Ключ: ціле число K
– висота частоголу

2. Шифри перестановки

Шифрування:

літери повідомлення записуємо як степені (їх кількість висота частоголу), а потім записуємо літери в степенях по рядках зверху донизу

Дешифрування:

підраховуємо літери, ділимо на ключ, записуємо літери по К штук (К - ключ) в порядку зверху донизу

2. Шифри перестановки

Приклад 2.1:

Ключ: $K = 3$.

Повідомлення: я отримаю іспит автоматом

	т	м	і	и	в	м	о	
Шифруємо:	о	и	ю	п	а	о	т	
	я	р	а	с	т	т	а	м

Шифротекст: тміивмооіюпаотярасттам

3. Поліграмні шифри

Шифр Плейфера

Шифр Плейфера є біграмним, тобто текст повідомлення розбивається на біграми (групи з двох символів).

Ключ: секретне слово та розташування літер у матриці.

P	L	A	Y	F
I	R	E	X	M
B	C	D	G	H
J	K	N	O	S
T	U	V	W	Z

Клітинки матриці заповнюються літерами ключового слова (виключаючи літери, що повторюються), в решту комірок записуються літери алфавіту, які не зустрічаються в ключовому слові, по порядку.

3. Поліграмні шифри

Шифрування:

дві літери біграми відповідають кутам прямокутника в ключовій матриці. Визначаються положення кутів цього прямокутника відносно один одного. Після чого кожну біграму зашифровують згідно правил (див. далі)

Дешифрування:

за правилами шифрування, тільки циклічно зміщуємо на крок вліво (вгору)

3. Поліграмні шифри

Правила шифрування біграм

1. Якщо дві літери біграми **однакові** – додаємо після першого символу «X», зашифруємо нову пару літер.

2. Якщо літери біграми знаходяться в **різних стовпцях і різних рядках** – замінюємо їх на літери, що знаходяться в тих самих рядках (стовпцях), але відповідно в інших кутах прямокутника.

3. Якщо літери біграми зустрічаються в **одному рядку** – замінюємо їх на літери, розташовані в найближчих стовпцях праворуч від відповідних літер. Якщо літера остання у рядку, то вона замінюється на перший символ цього ж рядка.

4. Якщо літери біграми зустрічаються в **одному стовпці** – перетворюємо їх в літери того ж стовпця, що знаходяться безпосередньо під ними. Якщо літера є нижньою в стовпці – вона замінюється на першу літеру цього ж стовпчика.

3. Поліграмні шифри

Приклад 3.1:

Повідомлення: HIDE THE GOLD IN
THE TREE STUMP

Ключ: PLAYFAIR EXAMPLE

Шифрування: HI DE TH EG OL DI NT
HE TR EX ES TU MP

Шифротекст: BM ND ZB XD KY BE
JV DM UI XM MN UV IF

P	L	A	Y	F
I	R	E	X	M
B	C	D	G	H
J	K	N	O	S
T	U	V	W	Z

3. Поліграмні шифри

Шифр Хілла

Літери алфавіту нумеруються в порядку їхнього зростання від 0 до 25. Всі операції з літерами відбуваються по модулю 26.

Ключ: матриця $K(d \times d)$, елементи якої числа від 0 до 25, $\det K \neq 0$, $d \geq 2$

$$\begin{pmatrix} C_1 \\ C_2 \\ C_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} K_{11} & K_{12} & K_{13} \\ K_{21} & K_{22} & K_{23} \\ K_{31} & K_{32} & K_{33} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} P_1 \\ P_2 \\ P_3 \end{pmatrix} \pmod{26}$$

Літери повідомлення перетворюють в набір цифр, потім розбивають на d -розмірні стовпчики

3. Поліграмні шифри

Шифрування:

$$K \cdot P_i = C_i \text{ mod } m,$$

де C_i – набір цифр, елементи яких числа від 0 до 25 \Rightarrow перетворюються на літери шифротексту

Дешифрування:

$$P = K^{-1} \cdot C_i \text{ mod } m,$$

де K^{-1} – обернена матриця
(алгоритм пошуку оберненої матриці)

3. Поліграмні шифри

Приклад 3.2:

Повідомлення: HELP

Ключ: $K = \begin{pmatrix} 3 & 3 \\ 2 & 5 \end{pmatrix}$

Шифрування: $K \cdot P_i = C_i \pmod{26}$

Шифротекст: HIAT

$$K = \begin{pmatrix} 3 & 3 \\ 2 & 5 \end{pmatrix}, \det K = 6 - 15 = 9 \neq 0$$

$$P_1 = \begin{pmatrix} H \\ E \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 7 \\ 4 \end{pmatrix} \quad P_2 = \begin{pmatrix} L \\ P \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 11 \\ 15 \end{pmatrix}$$

$$K \cdot P_1 = \begin{pmatrix} 3 & 3 \\ 2 & 5 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 7 \\ 4 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 33 \\ 34 \end{pmatrix} \pmod{26} = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \end{pmatrix} = HI$$

$$K \cdot P_2 = \begin{pmatrix} 3 & 3 \\ 2 & 5 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 11 \\ 15 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 78 \\ 97 \end{pmatrix} \pmod{26} = \begin{pmatrix} 0 \\ 19 \end{pmatrix} = AT$$

3. Поліграмні шифри

Приклад 3.3:

Повідомлення: HIAT

$$\text{Ключ: } K^{-1} = \begin{pmatrix} 15 & 17 \\ 20 & 9 \end{pmatrix}$$

Дешифрування: $P = K^{-1} \cdot C_i \pmod{26}$

Відкритий текст: HELP

$$K^{-1} = \begin{pmatrix} 15 & 17 \\ 20 & 9 \end{pmatrix}$$

$$K^{-1} \cdot P_1 = \begin{pmatrix} 15 & 17 \\ 20 & 9 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 241 \\ 212 \end{pmatrix} \pmod{26} = \begin{pmatrix} 7 \\ 4 \end{pmatrix} = HE$$

$$K^{-1} \cdot P_2 = \begin{pmatrix} 15 & 17 \\ 20 & 9 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 0 \\ 19 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 323 \\ 171 \end{pmatrix} \pmod{26} = \begin{pmatrix} 11 \\ 15 \end{pmatrix} = LP$$

4. Поліалфавітні шифри

Шифр Віженера

Ключ: ключове слово К,
якщо воно менше за
повідомлення, то воно
циклічно повторюється.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
A	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
B	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A
C	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B
D	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C
E	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D
F	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E
G	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F
H	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G
I	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H
J	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I
K	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
L	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
M	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
N	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
O	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
P	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
Q	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
R	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q
S	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
T	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
U	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
V	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U
W	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V
X	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W
Y	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X
Z	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y

4. Поліалфавітні шифри

Шифрування:

кожна літера повідомлення замінюється на літеру, що знаходиться на перетині літер першого рядка (алфавіт повідомлення) і першого стовпчика (алфавіт ключа) в таблиці Віженера.

Дешифрування:

потрібно відшукати у першому стовпчику літеру ключа і за літерами шифротексту визначити, в якому стовпчику зверху знаходиться літера відкритого тексту.

4. Поліалфавітні шифри

Приклад 4.1:

Повідомлення: PURPLE

Ключ: SMART

Шифротекст: HG RGEW

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
A	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
B	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A
C	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B
D	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C
E	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D
F	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E
G	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F
H	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G
I	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H
J	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I
K	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
L	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
M	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
N	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
O	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
P	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
Q	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P
R	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q
S	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
T	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
U	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
V	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U
W	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V
X	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W
Y	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X
Z	Z	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y

4. Поліалфавітні шифри

Якщо літерам поставити у відповідність їх номери у алфавіті, то шифр Віженера можна записати у вигляді формул:

Шифрування:

$$C_i = E_k(M_i) = (M_i + K_i) \bmod m$$

Дешифрування:

$$M_i = D_k(C_i) = (C_i - K_i) \bmod m$$

4. Поліалфавітні шифри

Приклад 4.2:

Повідомлення: АТТАСКАТДАВН

Ключ: LEMON

Шифротекст: LXFORVEFRNHR

A	T	T	A	C	K	A	T	D	A	W	N
L	E	M	O	N	L	E	M	O	N	L	E
0	19	19	0	2	10	0	19	3	0	22	13
11	4	12	14	13	11	4	12	14	13	11	4
11	23	5	14	15	21	4	5	17	13	7	17
L	X	F	O	P	V	E	F	R	N	H	R

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25

5. Частотний криптоаналіз

Частота символу у повідомленні дорівнює кількості його появи у тексті, поділеній на загальну кількість літер тексту.

Для кожної мови справедливо наступне: у досить довгих текстах кожна літера зустрічається із приблизно однаковою частотою, залежно від самої літери і незалежно від конкретного тексту.

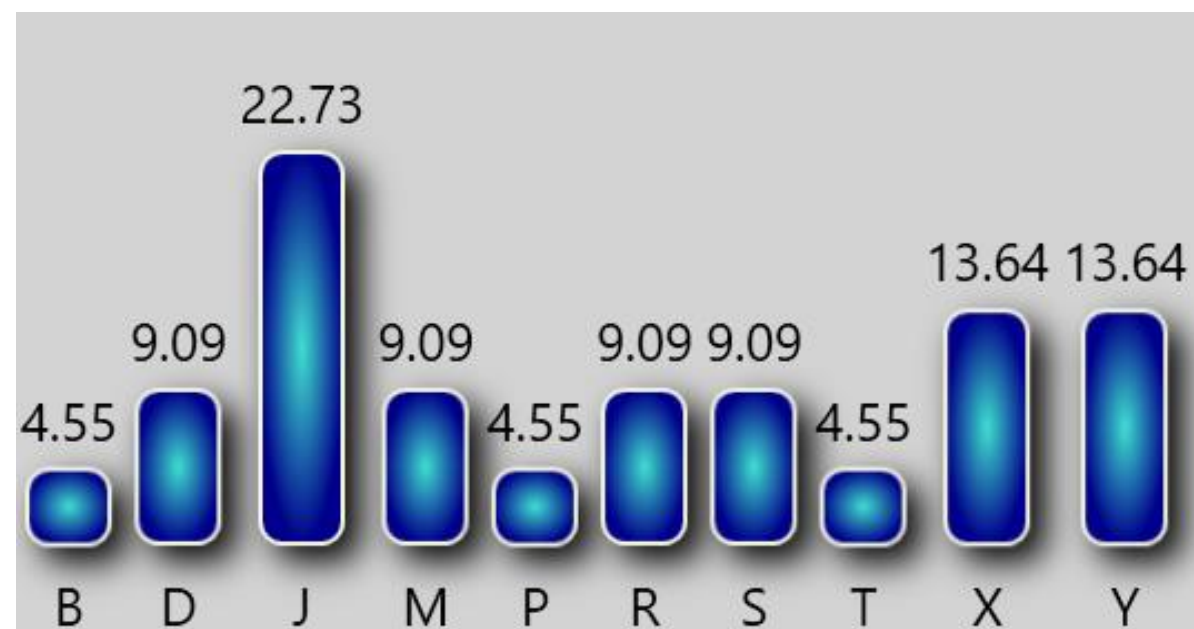
5. Частотний криптоаналіз

Приклад 5.1:

Шифротекст: YMJ JSJRD PSTBX YMJ XDXYJR

Знаючи, що текст зашифрований за допомогою шифру Цезаря, знайдемо **частоту** кожної літери шифротексту та визначимо літеру з **найбільшою частотою** – це **J**.

Оскільки в англійській мові найчастіше зустрічається літера **E**, то припускаємо, що її було замінено на **J**.

5. Частотний криптоаналіз

Ключ: Обчислимо ключ як відстань між **E** та **J**: $9 - 4 = 5$.

Спробуємо відновити відкритий текст з ключем 5.
Відкритий текст: THE ENEMY KNOWS THE SYSTEM

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25

5. Частотний криптоаналіз

Метод Казіскі

Повторення літер в ключі разом з повторенням літер у відкритому тексті дає повторення літер у шифротексті.

Відстань між повтореннями в шифротексті будуть рівні або кратні довжині (періоду) ключа.

5. Частотний криптоаналіз

Визначення довжини ключа методом Казіскі

1. Знайдемо у шифротексті **однакові відрізки** довжиною не менше трьох символів (зауважимо, що такі однакові відрізки можуть з'явитися в тексті з досить малою ймовірністю).

2. Визначимо **відстань** між стартовими позиціями відрізків у шифротексті.

3. Візьмемо один із **спільних діляників** цих відстаней в якості довжини ключа.

5. Частотний криптоаналіз

Приклад 5.2:

Шифротекст:

QPWK ALVRXC QZIKGRB PFAEOMFL JMSD ZVDHXC XJ YEBIMTRQW
NMEAI ZRVKC VKVLXN EIC FZPZCZZH KM LVZV ZIZR RQWDKECH OS
NYXXL SPMYKV QXJT DCIOMEE XDQV SRXLRLKZH OV

	<i>Дільники</i>
Відстань між RQW 40	2, 4, 5, 8, 10
Відстань між IZR 30	2, 3, 5, 6, 10

Ймовірна довжина ключа: 5

5. Частотний криптоаналіз

Запишемо шифротекст у таблицю з 5 стовпців.

В кожному стовпці знайдемо літери, що **найчастіше зустрічаються**.

Кожен стовпець шифрувався своєю величиною зсуву, яку можна знайти, використовуючи **частотний аналіз**.

Q	P	W	K	A
L	V	R	X	C
Q	Z	I	K	G
R	B	P	F	A
E	O	M	F	L
J	M	S	D	Z
V	D	H	X	C
X	J	Y	E	B
I	M	T	R	Q
W	N	M	E	A
I	Z	R	V	K
C	V	K	V	L
X	N	E	I	C
F	Z	P	Z	C
Z	Z	H	K	M
L	V	Z	V	Z
I	Z	R	R	Q
W	D	K	E	C
H	O	S	N	Y
X	X	L	S	P
M	Y	K	V	Q
X	J	T	D	C
I	O	M	E	E
X	D	Q	V	S
R	X	L	R	L
K	Z	H	O	V

Найчастіше зустрічаються:	X, I	Z	R, M, H, K	V	C
----------------------------------	-------------	----------	-------------------	----------	----------

5. Частотний криптоаналіз

2-ий стовпець	Z	$25 - 4 \bmod 26 = 21$	V
4-ий стовпець	V	$21 - 4 \bmod 26 = 17$	R
5-ий стовпець	C	$2 - 4 \bmod 26 = 24$	Y
1-ий стовпець	X I	$23 - 4 \bmod 26 = 19$ $8 - 4 \bmod 26 = 4$	T E
3-ий стовпець	Очевидно, що третя літера E		

Q	P	W	K	A
L	V	R	X	C
Q	Z	I	K	G
R	B	P	F	A
E	O	M	F	L
J	M	S	D	Z
V	D	H	X	C
X	J	Y	E	B
I	M	T	R	Q
W	N	M	E	A
I	Z	R	V	K
C	V	K	V	L
X	N	E	I	C
F	Z	P	Z	C
Z	Z	H	K	M
L	V	Z	V	Z
I	Z	R	R	Q
W	D	K	E	C
H	O	S	N	Y
X	X	L	S	P
M	Y	K	V	Q
X	J	T	D	C
I	O	M	E	E
X	D	Q	V	S
R	X	L	R	L
K	Z	H	O	V

Найчастіше зустрічаються:	X, I	Z	R, M, H, K	V	C
---------------------------	------	---	------------	---	---

5. Частотний криптоаналіз

Ключ: **EVERY**

Відновимо переше слово:

Q = 16, **E** = 4:

$$16 - 4 \bmod 26 = 12 \Rightarrow \mathbf{M}$$

P = 15, **V** = 21:

$$15 - 21 \bmod 26 = 20 \Rightarrow \mathbf{U}$$

W = 22, **E** = 4:

$$22 - 4 \bmod 26 = 18 \Rightarrow \mathbf{S}$$

K = 10, **R** = 17:

$$10 - 17 \bmod 26 = 19 \Rightarrow \mathbf{T}$$

Q	P	W	K	A
L	V	R	X	C
Q	Z	I	K	G
R	B	P	F	A
E	O	M	F	L
J	M	S	D	Z
V	D	H	X	C
X	J	Y	E	B
I	M	T	R	Q
W	N	M	E	A
I	Z	R	V	K
C	V	K	V	L
X	N	E	I	C
F	Z	P	Z	C
Z	Z	H	K	M
L	V	Z	V	Z
I	Z	R	R	Q
W	D	K	E	C
H	O	S	N	Y
X	X	L	S	P
M	Y	K	V	Q
X	J	T	D	C
I	O	M	E	E
X	D	Q	V	S
R	X	L	R	L
K	Z	H	O	V

Ключ:

E

V

E

R

Y

5. Частотний криптоаналіз

Відкритий текст:

MUST CHANGE MEETING LOCATION
FROM BRIDGE TO UNDERPASS SINCE
ENEMY AGENTS BELIEVED TO HAVE BEEN
ASSIGNED TO WATCH BRIDGE STOP
MEETING TIME UNCHANGED XX

M	U	S	T	C
H	A	N	G	E
M	E	E	T	I
N	G	L	O	C
A	T	I	O	N
F	R	O	M	B
R	I	D	G	E
T	O	U	N	D
E	R	P	A	S
S	S	I	N	C
E	E	N	E	M
Y	A	G	E	N
T	S	A	R	E
B	E	L	I	E
V	E	D	T	O
H	A	V	E	B
E	E	N	A	S
S	I	G	N	E
D	T	O	W	A
T	C	H	B	R
I	D	G	E	S
T	O	P	M	E
E	T	I	N	G
T	I	M	E	U
N	C	H	A	N
G	E	D	X	X

Ключ:

E V E R Y

5. Частотний криптоаналіз

Приклад 5.3:

Шифротекст:

WERXENJVYSOSPCKMUVCOGSIXFUFLTHT**VYC**BTWPTMCLHTRGCMGQEAG
RDVFEGTDJPFPPWPGVLIASCSGABHAFDIASEFBTVZGIIHDGIDDKA**VYCC**XQG
JQPKMVIYCLTQIKPMWQEQDYHGEMCTPCKRAXTKVJSPWVYJXMHNVCFN
WRDCCMVQNCKXF**VYC**STBIVPDYOEFBTVZGIIQXWPXAPIHWICSUM**VYCTG**
SOPFPLACUCXMSUJCCMWCCRDUSCSJTMCEYYCZS**VYCR**KMRKMOVKOJZAB

У шифротексті триграма **VYC** зустрічається 5 разів.

5. Частотний криптоаналіз

Відстань між появами VУС	
між 1-ою та 2-ою	72
між 1-ою та 3-ою	144
між 1-ою та 4-ою	180
між 1-ою та 5-ою	222

НСД (72, 144, 180, 222) = 6, тому можна припустити, що довжина ключового слова рівна 6.

5. Частотний криптоаналіз

Метод Фрідмана

Для уточнення довжини ключа будемо використовувати метод Фрідмана.

Цей метод базується на обчисленні **індексу збігу** (ІЗ), який дозволяє визначити для деякої послідовності $x = (x_1 x_2 \dots x_n)$ з літер алфавіту $A = \{a_1, a_2, \dots, a_m\}$ ймовірність того, що два випадкових елемента цієї послідовності збігаються.

5. Частотний криптоаналіз

Метод Фрідмана

$$I_c(x) = \frac{\sum_{i=0}^{m-1} n_i(n_i - 1)}{n(n - 1)},$$

де n_i – кількість появи літери a_i в послідовності x , n – загальна кількість літер в x .

Відомо, що ІЗ рядків осмисленого тексту для різних природніх мов такий:

0,058 – українська мова

0,053 – російська мова

0,065 – англійська мова

5. Частотний криптоаналіз

i	n_i	n_i-1	$n_i(n_i-1)$
A	10	9	90
B	7	6	42
C	27	26	702
D	11	10	110
E	10	9	90
F	11	10	110
G	15	14	210
H	9	8	72
I	15	14	210
J	9	8	72
K	11	10	110
L	7	6	42
M	15	14	210
N	3	2	6
O	5	4	20
P	14	13	182
Q	8	7	56
R	10	9	90
S	14	13	182
T	15	14	210
U	6	5	30
V	20	19	380
W	10	9	90
X	12	11	132
Y	12	11	132
Z	4	3	12
	290		3592

Обчислимо I_c для шифротексту з прикладу 5.3:

$$I_c(x) = \frac{\sum_{i=0}^{m-1} n_i(n_i - 1)}{n(n - 1)},$$

$$I_c(x) = \frac{3592}{290(290 - 1)} \approx 0,0429$$

5. Частотний криптоаналіз

Для текстів англійською мовою довжину ключа можна визначити за формулою або таблицею:

$$l \approx \frac{k_p - k_r}{I_c(x) - k_r + \frac{k_p - I_c(x)}{n}}$$

де $k_r = \frac{1}{m} = \frac{1}{26} = 0,0385$, $k_p = \sum_{i=0}^{m-1} p_i^2 = 0,065$

l	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	∞
$I_c(x)$	0,0660	0,0520	0,0470	0,0449	0,0435	0,0426	0,0419	0,0414	0,0410	0,0407	0,0388

5. Частотний криптоаналіз

Визначимо довжину ключа для прикладу 5.3:

$$l \approx \frac{k_p - k_r}{I_c(x) - k_r + \frac{k_p - I_c(x)}{n}}$$

$$l \approx \frac{0,065 - 0,0385}{0,0429 - 0,0385 + \frac{0,065 - 0,0429}{290}} \approx 6,06369$$